

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA KELAJAK KASBLARIGA BO'LGAN QIZIQISHNI RAQAMLI DARSLAR ORQALI SHAKLLANTIRISH

Temirbekova A.O.
NDPI dotsenti (PhD)
Yusupbayeva L.A.
NDPI talabasi

Tayanch so'zlar: boshlang'ich ta'lim, kelajak kasblari, raqamli darslar, interaktiv ta'lim, kasbiy yo'nalish, innovatsion pedagogika, raqamli savodxonlik.

Ключевые слова: начальное образование, профессии будущего, цифровые уроки, интерактивное образование, профессиональное направление, инновационная педагогика, цифровая грамотность.

Key words: primary education, professions of the future, digital lessons, interactive education, professional direction, innovative pedagogy, digital literacy.

РЕЗИЮМЕ:

Mazkur maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarida kelajak kasblariga bo'lgan qiziqishni shakllantirishda raqamli darslarning o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalarning rivojlanishi sharoitida o'quvchilarning kasbiy yo'nalishga bo'lgan qiziqishlarini erta shakllantirish zarurati haqida so'z boradi. Tadqiqot davomida boshlang'ich sinf o'quvchilarida qiziqishni uyg'otuvchi interaktiv darslar va amaliy mashg'ulotlarning o'rni yoritiladi.

РЕЗИЮМЕ:

В данной статье анализируется роль и значение цифровых уроков в формировании интереса к будущим профессиям у учащихся младших классов. В условиях развития цифровых технологий говорится о необходимости раннего формирования у студентов интереса к профессиональному направлению. В ходе исследования будет подчеркнута роль интерактивных уроков и практических занятий, вызывающих интерес у учащихся младших классов.

SUMMARY:

This article analyzes the role and importance of digital lessons in developing interest in future professions among primary school students. In the context of the development of digital technologies, it is necessary to develop students' interest in a professional direction early. The study will emphasize the role of interactive lessons and practical classes that arouse interest among primary school students.

Bugungi kunda ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalarni qo'llash muhim ahamiyat kasb etmoqda. Raqamli transformatsiya sharoitida kelajak kasblariga

bo‘lgan qiziqishni erta yoshdan shakllantirish ta‘lim tizimining dolzarb vazifalaridan biridir. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilari raqamli darslar orqali nafaqat yangi bilimlarni egallaydi, balki kelajakda muvaffaqiyatli bo‘lish uchun zarur ko‘nikma va qiziqishlarni rivojlantiradi.

Raqamli texnologiya – bu axborotni raqamli shaklda saqlash, qayta ishlash va uzatishni ta‘minlaydigan texnologiyalar majmuasidir. Bu turdagi texnologiyalar sonlar va kodlardan foydalanadi, axborot raqamli formatda (0 va 1 sonlari ko‘rinishida) ifodalanadi. Raqamli texnologiyalar axborotlarni aniqroq, tezroq va sifatliroq qayta ishlash imkonini beradi.

Raqamli texnologiyalarga quyidagilar kiradi:

- Kompyuterlar va ularning dasturiy ta‘minoti.
- Mobil qurilmalar (smartfonlar, planshetlar).
- Internet va bulutli texnologiyalar.
- Sun‘iy intellekt va ma‘lumotlar tahlili.
- Virtual va kengaytirilgan reallik (VR va AR).
- Dasturlash va avtomatlashtirilgan tizimlar.

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida kelajak kasblariga bo‘lgan qiziqishni shakllantirish hozirgi kunda dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Bugungi tez o‘zgaruvchan dunyoda mehnat bozoridagi talablar ham o‘zgarib bormoqda. Shu sababli, kelajak kasblariga qiziqishni bolalikdan shakllantirish zarurati ortib bormoqda. Boshlang‘ich maktab bosqichi bu jarayonda asosiy poydevor hisoblanadi, chunki bu davrda o‘quvchilar atrof-muhitni o‘rganishga va yangi bilimlarni qabul qilishga qiziqadi. Ta‘limda kelajak kasblari haqida ma‘lumot berish bolalarda motivatsiya uyg‘otadi va ularni kelajakdagi faoliyatlari uchun maqsad qo‘yishga undaydi. Ayniqsa, raqamli texnologiyalarning keng joriy qilinishi sababli o‘quvchilarning dasturlash, robototexnika, dizayn, sun‘iy intellekt kabi zamonaviy yo‘nalishlarga bo‘lgan qiziqishini erta bosqichda uyg‘otish muhimdir. Raqamli darslar o‘quvchilarning e‘tiborini jalb etib, ularni qiziqitirishga yordam beradi va interaktiv usullar orqali o‘qitish samaradorligini oshiradi. Raqamli darslar ta‘lim jarayonini boyitishning samarali usullaridan biridir. Raqamli texnologiyalar yordamida o‘quv materiallari o‘quvchilar uchun qiziqarli va tushunarli shaklda taqdim etiladi. Masalan, interaktiv o‘yinlar, videodarslar, animatsiyalar va virtual sayohatlar bolalarni yanada faol ishtirok etishga undaydi. Bu usul o‘quvchilarning diqqatini uzoq vaqt davomida ushlab turishga va murakkab tushunchalarni sodda va qiziqarli shaklda tushuntirishga imkon beradi. Interaktiv usullar nafaqat bilimlarni o‘zlashtirishni yaxshilaydi, balki o‘quvchilarning ijodiy fikrlashini, muammolarni hal qilish qobiliyatini va mustaqil o‘qishga bo‘lgan intilishlarini ham rivojlantiradi. Raqamli darslar

o'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirish orqali ta'lim sifatini sezilarli darajada yaxshilashi mumkin. Shu bilan birga, bolalar raqamli vositalar bilan ishlash ko'nikmalarini egallab, kelajakda turli kasblar uchun muhim bo'lgan texnik savodxonlik asoslarini o'zlashtiradilar. Interaktiv usullar o'quvchilarni o'quv jarayoniga faol jalb qilishga mo'ljallangan usullardir. Quyida boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun mos bo'lgan ba'zi interaktiv usullar misol tariqasida keltiriladi:

1. Virtual ekskursiyalar. O'quvchilarni kelajakdagi kasblar bilan tanishtirish uchun raqamli platformalar orqali virtual sayohatlar uyushtirish. Masalan, o'quvchilarni NASA laboratoriyasiga, shifoxonalarga yoki arxitektura studiyalariga virtual ravishda olib borish. Bu ular uchun kasblar haqida jonli tasavvur hosil qiladi.

Gamifikatsiya (o'yinlashtirish). Darslarni o'yin shaklida tashkil qilish, masalan: «Kasblar dunyosiga sayohat» interaktiv o'yini. O'quvchilar har xil kasblarni tanlab, ularga mos topshiriqlarni bajaradi. Dasturlash asoslarini o'rgatish uchun «Code.org» yoki «Scratch» kabi platformalardan foydalanish.

2. Rolli o'yinlar (rol play). O'quvchilarga turli kasblar rollarini ijro etish imkoniyatini berish. Masalan, biri shifokor, boshqasi muhandis yoki jurnalist bo'lib, o'ziga xos topshiriqlarni bajaradi. Bu o'quvchilarga kasblarning ahamiyatini his qilishga yordam beradi.

3. AR va VR texnologiyalari (kengaytirilgan va virtual reallik). Bolalar VR ko'zoynaklari yoki AR ilovalari orqali muhandislik qurilmalari, biologik tizimlar yoki kosmosni o'rganishlari mumkin. Bu usul nafaqat ularning qiziqishini oshiradi, balki tasavvurlarini kengaytiradi.

4. Interaktiv taqdimotlar va viktorinalar. Masalan, «Kahoot!» yoki «Quizizz» platformalaridan foydalanib, kasblar haqida viktorina o'tkazish. Bu o'quvchilarning bilimini qiziqarli tarzda tekshirish imkonini beradi.

5. Loyihaviy ishlar. Har bir o'quvchi o'zi tanlagan kasb haqida loyiha tayyorlaydi. Masalan, kelajakda muhandis bo'lishni xohlagan bola kichikroq model yoki chizma yaratishi mumkin. Bu ular uchun ijodiy va amaliy mashg'ulot bo'ladi.

Bu usullar nafaqat bolalarning o'quv jarayoniga bo'lgan qiziqishini oshiradi, balki ularning kelajak kasblarini anglash va ularga tayyorgarlik ko'rishlariga ham yordam beradi. Raqamli darslar ta'lim jarayonini yanada samarali, qiziqarli va interaktiv qilish imkoniyatini beradi. Ularning asosiy afzalliklaridan biri bu darslarning interaktivligi bo'lib, multimedia elementlari (video, animatsiya, simulyatsiya) yordamida o'quvchilarning e'tiborini jalb qilish va ularda faollikni oshirishga xizmat qiladi. Shuningdek, raqamli darslar har bir o'quvchining

qobiliyatiga moslashuvchan bo‘lib, individual yondashuvni ta’minlaydi. Yorqin vizual materiallar – grafikalar, diagrammalar va 3D modellar orqali murakkab mavzularni tushuntirish osonlashadi. Raqamli darslar o‘yin shaklidagi ta’lim va virtual tajribalar orqali bilimlarni qiziqarli va samarali o‘zlashtirishga yordam beradi. Interaktiv platformalar real vaqt rejimida fikr-mulohaza almashishni ta’minlaydi, bu esa o‘quvchilarga o‘z xatolarini tezkorlik bilan tahlil qilish imkoniyatini beradi. Shuningdek, masofaviy ta’lim imkoniyatlarini kengaytirib, o‘quvchilarni joylashuvdan qat’i nazar bilim olish imkoniyati bilan ta’minlaydi.

Bundan tashqari, raqamli darslar bolalarda raqamli savodxonlikni rivojlantiradi va zamonaviy texnologiyalar bilan ishlash ko‘nikmalarini shakllantiradi. Onlayn test va mashg‘ulotlar yordamida bilimlarni baholash jarayoni avtomatlashtiriladi, bu esa xolis va tezkor baholash imkonini beradi. Raqamli ta’limning moslashuvchanligi va xilma-xilligi turli mavzularni samarali o‘qitishga sharoit yaratadi, ekologik jihatdan esa qog‘oz sarfini kamaytiradi va atrof-muhitni muhofaza qiladi. Shu sababli, raqamli darslar zamonaviy ta’lim tizimining ajralmas qismi hisoblanadi. Innovatsion yondashuvlar bolalarning qobiliyatlarini rivojlantirish, raqamli savodxonlikni oshirish va ularga zamonaviy mehnat bozoriga moslashish imkonini beradi. Virtual ekskursiyalar, gamifikatsiya, loyihaviy ishlanmalar kabi usullar esa bolalarning bilim olish jarayonini qiziqarli va ijodiy tarzda o‘tkazishni ta’minlaydi.

Shunday qilib, raqamli darslardan foydalanish nafaqat o‘quvchilarning kelajak kasblariga bo‘lgan qiziqishini shakllantirishda, balki ularning intellektual va shaxsiy rivojlanishiga ham ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Bu yondashuv zamonaviy ta’limning ajralmas qismi sifatida bolalarning kasbga yo‘naltirish jarayonini yangi bosqichga olib chiqadi.

Adabiyotlar:

1. Jabborova O.M “Boshlang‘ich ta’limda innovatsion texnologiyalar” Darslik-Toshkent,2023
2. Mardanov Sh.Q “Pedagogika fanidan o‘qitishning electron-modulli didaktik ta’minotini ishlab chiqish texnologiyasi”.O‘quv-uslubiy qo‘llanma– Toshkent,2021
3. Karimov, A. A. Boshlang‘ich ta’limda innovatsion texnologiyalar. Toshkent: Fan va texnologiyalar markazi, 2022
4. Niyozov, D. "Raqamli texnologiyalarning ta’lim jarayonidagi o‘rni va ahamiyati." Pedagogika va psixologiya jurnali, 2021. 5(2), 45-52.
5. Ahmedov, S. R. (2023). Interaktiv ta’lim metodlari va ularning boshlang‘ich sinf o‘quvchilari rivojlanishiga ta’siri. Toshkent: Yangi avlod nashriyoti.